

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. Kaupunginjohtajan katsaus

Vuoden 2022 toiminnassa on keskeistä ollut kaupungin talouden tasapainottaminen, josta Kemin kaupungin valtuusto teki 2.5.2022 historiallisen talouden sopeutus päätöksen yksimielisesti. Tämä vaikutti aivan olennaisesti kaupungin talousarvion valmisteluun hyvin tiukkojen menoraamien puitteissa. Yhdessä hyvinvointialueen käynnistymisen valmistelun kanssa prosessi oli haastava niin luottamushenkilöille kuin henkilöstölle. Kaupungin oman organisaation osalta merkittävin asia oli koko henkilöstöä koskeneet YT-neuvottelut, jonka tuloksena kaupunki päätti vähentää henkilöstöä kahden seuraavan vuoden aikana lähes 160 henkilötyövuotta.

Talouden sopeutustoimet sisälsivät osittaisia palvelutoiminnan ulkoistamisia, työtehtävien uudelleen järjestelyjä sekä tehtäväkuvan muutoksia. Henkilöstön vähentämisessä kyettiin hyödyntämään merkittävästi eläköitymisiä ja suorilta irtisanomisilta vältyttiin. Toiminnan tasapainottaminen ja kasvumme kokoiseksemme, tulee edellyttämään kaikilta toimialoilta merkittäviä haasteita toiminnan kehittämiseen siten, että palvelutoiminta kyetään toteuttamaan valtuuston päättämän strategian mukaisesti. Taloushaasteeseen vastaaminen tulee kuitenkin edellyttämään tiukkaa talouden hallintaa myös tulevina vuosina erityisesti käyttötalouden osalta. Päätösten vaikuttavuus alkaa näkyä kuitenkin vasta vuoden 2023 aikana ja käyttötalouden rakenteellinen alijäämä alkaa oieta vasta tulevana vuotena ja kestää useamman vuoden. Merkittävää on kuitenkin se, että toimet käyttötalouden tasapainottamiseksi on aloitettu. On kuitenkin todettava, että tällä prosessilla päästiin vasta taittamaan käyttötalouden rakenteellinen epätasapaino, mikä ei vielä riitä kuntalain 110 § mukaiseen talouden tasapainoon. Tämän on myös tilintarkastaja todennut.

Talouden sopeutusprosessi vaatii myös aiemmin kertyneen alijäämän kattamisen sekä lainakannan suuruudesta johtuvan korkoriskin haltuunoton. Näiden haasteiden ratkaiseminen tulee edellyttämään lisätoimenpiteitä, jotta kuntalain mukainen tasapaino saavutetaan. Tämä työ on jo aloitettu, jotta kokonaisuuden tasapaino saadaan syntymään. Epätasapaino on niin merkittävä, että prosessi kestää useamman vuoden.

Toinen vuoteen 2022 keskeisesti vaikuttanut asia oli Stora Enson tehtaan lakkauttamisen jälkeinen äkillisen rakennemuutokseen liittyvä työ. Työtä on helpottanut Metsä-Fibren rakennustyömaa, mutta myös aktiiviset toimet Veitsiluodon teollisuusalueen uusiokäyttöön. Stora Enso on onnistunut alueensa myynnin kanssa ja alueen uusiokäytön edistymistä on tapahtunut. Yhteistyö Stora Enson ja kaupungin kehitysyrityksen kanssa on ollut tuloksekasta ja lähes kaikki alueesta kiinnostuneet on ohjattu Digipoliksen kautta jatkoneuvotteluihin alueen omistajan Stora Enson kanssa.

Talouselukujen kautta tarkasteltuna kaupungin vuosikate vuonna 2022 oli 0,448 M€ (2,6 M€ v. 2021). Tilikauden alijäämä oli -3,82 M€ (alijäämä -2,426 M€ v. 2021). Verotuloissa kunnallisvero ja yhteisövero toteutuivat valtuuston syyskuussa tekemän muutoksen mukaisesti, joka oli 1,4 M€ suurempi kuin alkuperäisessä talousarviossa. Kiinteistövero ylittyi 0,4 M€:lla. Valtionosuuksia tilitettiin 1,097 M€ arvioitua enemmän. Kaupunkikonsernin konsernitilinpäätöksen tulos oli -2,96 M€ ja tilikauden alijäämä -3,729 M€ (-2,863 M€ v. 2021). Konsernilainat lisääntyivät 26,7 M€:lla 216,7 M€:oon (11 112 €/asukas). Emokaupungin lainat lisääntyivät 9,7 M€ (129,8 M€, 6673 €/asukas). Emokaupungin taseessa on kumulatiivista alijäämää -18,857 M€, joka vaatii kuntalain mukaan tasapainottamissuunnitelman talouden tasapainottamiseksi.

Kaupungin investoinnit toteutuivat alle korjatun talousarvion ollen bruttona 9,9 M€. Keskeisiä investointikohteita olivat Sahasaarenkadun liikennejärjestelyt 7,0 M€, muut yhdyskuntatekniikan kohteet yhteensä 1,8 M€, vanhainkotisäätiön rakennuksen osto 0,4 M€ ja rakennusten peruskorjaukset 0,2 M€.

Kemin asukasluku oli vuoden 2022 lopussa 19 499 henkilöä, jossa oli laskua edellisvuodesta 483 henkilöä. Luonnollinen väestönkasvu sekä muuttotase olivat negatiivisia. Koko seutukunnan väkiluku väheni 754 hengellä. Väestökehitys yhdessä merkittävän kattamattoman alijäämän ohella ja lainakannan suuruuteen sisältyvä korkoriski muodostavat merkittävimmät haasteet. Talouden osalta tilanne edellyttää väistämättä merkittäviä toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi ja myös rakenteellista reagointia väkiluvun vähentymiseen ja samaan aikaan myös elinvoiman ja sen kehitystoiminnan parantamiseen, jossa keskeisenä osana on äkillisen rakennemuutoksen tuoma tuki uusien toimintojen kehittämiseen. Kemissä oli toimintavuonna työttömänä keskimäärin 1170 henkeä eli 13,5 % työvoimasta. Edelliseen vuoteen verrattuna työttömien määrä laski 104 hengellä ja keskimääräinen työttömyysaste laski 1,2 %-yksikköä.

Huolimatta kaupunkia kohdanneista haasteista on kaupungin tulevaisuuden näkymä positiivinen. Työ talouden tasapainottamiseksi on käynnistetty. Teollisuuden rakennemuutos on alueelle ja kaupungille mahdollisuus

kehittyä ja tuloksia on jo nähtävissä uusien investointien myötä. Elinvoiman kannalta kehitys on välttämätöntä, koska sitä kautta on mahdollista saada uusia työpaikkoja ja sitä kautta vaikuttaa myös koko alueen väestökehitykseen. Oman toiminnan osalta tehdyt investointipäätökset mm. liikuntahalli ja lähitulevaisuudessa tehtävät avaukset palvelevat erityisesti kaupungin hyvinvointipalvelujen tason paranemista ja ovat keskeinen osa kaupungin pito- ja vetovoimaa sekä edistävät hyvinvointia kaupunkilaisille ja myös koko Meri-Lapin seudun asukkaille.

Matti Ruotsalainen
Kaupunginjohtaja